een paar maanden dit doen. Maar beloof gij mij dan dat gij, uwe vriendjes en vriendinnetjes zult aansporen ook te antwoorden en intekenaars voor de "Hervormer" te worden.

Ik hoop dat gij altijd fluks zult antwoorden. Als gij misschien eens iets hebt te vragen over de Bijbel moogt gij dat ook doen, en kan ik trachten te antwoorden.

De Here zij met u.

DE ALMANAK VAN 1916.

De almanak van wege de Algemene Vergadering der Nederduitsch Hervormde Kerk in Zuid Afrika is voor de elfde maal verschenen, en wij hopen in de handen van vele leden onzer kerk. Jammer dat niet alle leden die kopen, of althans, dat niet in elk gezin er een gevonden wordt. We hebben er meer laten drukken, en hopen die ook verkocht te krijgen. De druk is goed, de prentjes zijn ook goed, en doen de "Volkstem" eer aan.

Over de inhoud schrijven we niet, daar we niet ons zelven willen prijzen. We maken een paar opmerkingen over de Statistiek, en vergelijken de opgaven met die van 1891.

In dat jaar hadden we 3 leeraars, 15 gemeenten en ongeveer 4,000 leden; nu hebben we 14 leeraars, 32 gemeenten en 16,711 leden. Het aantal leeraars is verviervoudigd, het aantal gemeenten verdubbeld, het aantal lidmaten vier maal groter. Verder hebben we drie studenten in de Theologie, vier jonge mannen die hun voorbeidende studiën maken, en misschien nog twee, die in Februari ook in de Theologie gaan studeren.

Dan hebben we n u ons eigen kerkblad (dat beter gesteund kon worden), ons eigen Almanak, waarvan we meer dan twee duizend verkopen, eigen Zondagschoollessen.

Wanneer we het aantal lidmaten der Nederduitsch Gereformeerde Kerk in Transvaal stellen op 60,000, der Gereformeerde Kerk op 10,000, dan blijkt dat 1/5 der Hollands-sprekende kerkmensen van de Transvaal tot onze kerk behooren, daar wij 17,000 leden tellen, voorwaar we tellen in getalsterkte nog mede.

In onze kerk werden dit jaar 2,060 kinderen gedoopt, of ongeveer 6 op elke honderd zielen, of 12 op elke 100 leden. Het getal der aangenomenen is te klein, ook dat der gedoopten en der gehuwden. Januari 1913 waren de cijfers aangenomen 1,111. Gedoopt, 2,126; gehuwd, 315 paar. 1 Januari 1916, aangenomen, 854; gedoopt, 2,060; gehuwd, 236 paren. De vermindering is zeer waarschijnlik toe te schrijven aan de ontzettende sterfte van kinders, huwbare dochters en vrouwen in de kampen gedurende de oorlog 1899-1902. Ik vermoed, dat we misschien in de eerste jaren tot in 1920 geen grote vermeerdering zullen krijgen. Ook de grote wereldoorlog van 1914-1917 zal wel zijn invloed doen gevoelen, vooral op het aantal huwelijken.

De Heer geve dat deze uitwendige bloei gepaard mag gaan met een inwendige. Wat baat het of een kerk al groot wordt in getallen, maar de innerlike kracht ontbreekt. Laten alle Gods kinderen bidden om een overvloedige uitstorting der genade over onze kerk.

DROOG OF NAT.

Uit de "Nieuwe Nederlandsche Kerkbode."

In Noord-Amerika zijn de twee Staten, Zuid en Noord Dacota, in vele opzichten aan elkaar gelijk. In één ding verschillen zij, n.l. in Noord Dakota is sterke drank verkopen belet, in Zuid Dakota niet. Men geve goed acht op de volgende cijfers:

Oppervlakte in vierkante mijlen... ...	70.795	77.650
Toename der bevolking in 20 jaar ...	202%	67%
Vermeerdering in bezitting in 20 jaar	6.8 maal	3.5 maal
Veroordelingen in 1910 op 100,000 inwoners	163	263
Krankzinnigen op 100,000 inwoners in 1910	108.1	148
Krankzinnigen op 100,000 inwoners in 1890	109.5	70.6

En dan durft men in Z. Afrika nog beweren, dat het drinken van sterke drank geen kwaad doet: dan stemt men in Johannesburg nog voor onbeperkte drankverkoop aan blanken: dan sluit men in kainsgezinde onverschilligheid: "Ben ik mijn broeder's hoeder?", het oog voor de ellende der vrouwen, de verwaarloozing van kinderen, de verdervende invloed van de gevangenis op mannen, slachtoffers aan drank verkoop en drank-misbruik.

UITNODIGING

aan alle Kerkeraadsleden van de verschillende Gemeenten der Ned. Hervormde Kerk in Zuid Afrika en verdere belangstellenden:—Tot bijwoning D. V. op 10 en 11 Februarie 1917 te Middelburg, Transvaal, van de plechtige herdenking der 40-jarige Evangeliebediening van de WelEerw. Heer Ds. M. J. GODDEFROY, die alsdan tevens een afscheidsrede hoopt te richten—om daarna als alles geregeld is zijn Emeritaat aan te vragen. Terzelfder tijd bediening H.A., H. D., enz.

DE FEESTKOMMISSIE.

De Hervormer.

Officieel Orgaan van de Nederduitsch Hervormde Kerk.

Onder Redaktie van de Predikanten van de Ned. Herv. Kerk.

Alle stukken en brieven de Redaktie betreffende te zenden aan

Ds. JAC. VAN BELKUM, Heidelberg.

ADVERTENTIEN.

Staande Advertentiën voor lange termijn op kontrakt.

Familieberichten **6d.** per regel.

Prijs per Jaargang **7s. 6d.** vooruitbetaalbaar.

Alle gelden voor Abonnementen en Advertentiën te zenden aan

de heer H. J. L. Th. ROORDA, P.K. Bus 444, Johannesburg.

Alle brieven voor de Administratie te zenden aan

de heer J. A. WORMSER, Bus 748, Pretoria.

No. 8. PRETORIA, 15 FEBRUARIE 1917. JAARGANG VIII.

DE GOD JACOBS.

Psalm 146:3-4. Psalm 25:7. Gesang 3:1.

Te lezen: 1 Petr. 1:13-25 .

Ps. 146:5. Welgelukzalig is hij, die den God Jacobs tot zijne hulp heeft.

Er is geen mens op aarde, die niet hulp nodig heeft. Het kleine kind kan niet buiten de hulp van de moeder, die het voedt en verzorgt: de jongeling heeft hulp nodig om te leren, hoe hij zich gedragen moet in de wereld, en de jonge dochter zoekt de hulp van hare moeder in de beslissingen van haar leven.

Als de man groot geworden is, zoekt hij zich eene hulpe, die als tegenover hem zij, en die hij verkiest tot zijne gezellin door het leven, en de jonge vrouw is dankbaar voor de bescherming, die haar man haar geeft, als hij haar een woning bereidt en haar onderhoudt. De tijd komt voor ieder mens, wanneer hij niet meer zichzelf kan gorden en lopen waar hij wil, maar de hulp nodig heeft van jongeren om hem te leiden en voor hem te werken.

De mens, die leeft te midden van zijn buren heeft ook hun hulp nodig voor zijn dageliks bestaan. Niemand leeft zich zelven alleen, maar ook niemand heeft genoeg aan de hulp van zijn medemensen.

Er is een hoogere hulp nodig.

Waar zoekt gij deze hulp?

Iemand antwoordt: Ik wil mijzelf onafhankelik maken in de wereld, en ik ga mijn hulp zoeken bij het goud der aarde. Het geld is immers almachtig: geld, dat stom is, maakt recht wat krom is.

En ik zie de man zwoegen en werken, en op allerlei manieren zich verrijken. Hij staat vroeg op en blijft laat wakker en gunt zich geen rust, dag of nacht, in de week of op Zondag, en hij is gelukkig en wordt rijk, en de ponden hopen zich op en de mensen beginnen te spreken van de rijkdomfen van die man; hij koopt grond overal waar hij wil, trekt plaats aan plaats, tot hij naderhand hele distrikten bezit, en hij t elt zijn groot vee bij duizenden en zijn klein vee bij tien duizenden en hij is groter en rijker dan al zijn vrienden. Maar op een zekere dag bemerkt hij, dat hij niet zo gezond is, als anders; er is een slepende ziekte uitgebroken die hem zegt, nog een jaar kunt gij leven en dan......, wiens zal zijn al die rijkdom, die gij verzameld heb? En hij gaat naar de dokters, van de een naar de ander, en biedt hun geld aan tot de helft van zijn bezittingen, maar het goud der aarde, waarbij hij zijn hulp gezocht heeft, kan hem niet helpen.

En het oordeel van hen, die hem aanschouwen is niet, kan niet zijn: Welgelukzalig is hij, die het goud der aarde tot zijne hulp heeft.

Hier hoort gij een ander, die zegt: Ik wil mijne hulp zoeken bij mijn medemensen; die hebben toch een hart, die zullen mij niet verlegen laten. Gij volgt het leven van die mens, om zijn einde te zien.

Het gaat goed, want die man is gelukkig in de wereld. Hij heeft veel vrienden, want hij is niet arm, hij is aangenaam in gezelschap, weet van alles te praten, weet goeden raad te geven, en laat ook nooit een ander ongeholpen heengaan, en zo komt hij op in de wereld. Hij weet zich een ereplaats te verwerven, wordt lid van de Volksraad en iedereen prijst hem om zijn vriendschap en goedheid, waarlijk hij heeft wel gelijk gehad, toen hij zijn hulp zocht bij zijn mensen.

Maar de fortuin keert, er komt een tegenslag, een ander wordt gekozen in zijn plaats als lid van

de Volksraad, de verbandhouder roept zijn verband op en de mooie plaats moet voor schuld verkocht worden en de vriend van rijken en armen moet zelf beginnen rond te zwerven.

Een tijd lang krijgt hij een plekje als bijwoner, maar dat duurt ook niet te lang en hij moet weer verder, en ten laatste zit de verloren zoon eenzaam en verstoten, zijn vrienden kennen hem niet meer, anderen spotten met zijn val, werk kan hij niet krijgen, want hij heeft nooit geleerd te werken, en kan ook niet werken, en hij eindigt als een dranksmokkelaar in de tronk. Durft gij te zeggen: Welgelukzalig is de mens, die zijn naaste tot zijne hulp heeft? Neen, gij wendt u hoofd-schuddend ook van deze mens af.

Maar daar klinkt u in de ooren de stem van een, die zegt: Ik wil alleen op mij zelf vertrouwen; ik ben jong en sterk, en wil mij onder niemand buigen. Ik vertrouw op niemand anders in de hemel of op de aarde, dan alleen op mij zelf. En daar gaat de jonge Simson, jeugdig en vrolijk als de bruidegom, sterk in zijn fiere kracht, en als hij een leeuw ontmoet op de weg naar zijn geluk, verscheurt hij hem, en werpt hem in de bossen langs de weg; maken de Filistijnen het hem lastig, dan slaat hij hen eenvoudig dood en neemt hun wisselklederen om zijn schuld te betalen. Vindt hij zichzelf in moeilikheden, waar hij niet uit kan, dan draagt hij de deuren van de poort van Gaza tot boven op de berg. Hij laat zich niet keeren, hij laat zich niet hinderen, hij doet wat hij wil en vraagt naar God noch mens, en ontziet geen weduwe of wees.

Maar ook de dag van Simson komt, en daar zie ik hem rustig en vertrouwend slapen op de schoot van de verraderlike Delila, die met de schaar zijn lokken afsnijdt, en als weer geroepen wordt: Simson, hier zijn de Filistijnen, is zijn kracht verloren, en de banden zijn te sterk, en de sterke man wordt weggevoerd, blind moet hij in de molen lopen, en hij sterft met zijne vijanden in een laatste krachtsinspanning.

En gij, die hem nauwkeurig aanschouwd hebt, gij veegt een traan uit uw oog, over dit mislukte leven. Neen, die mens is niet gelukzalig, die zijn eigen kracht tot zijne hulp heeft.

Is er dan geen hulp, die niet teleurstelt? Is het dan alles bedrog?

Hier klinkt een zachte stem: Welgelukzalig is hij, die den God Jacobs tot zijne hulp heeft.

En gij luistert. Zou dat waar zijn? Wie kan mij dat aantonen?

Zie het leven van Jacob of gij het daaruit kunt opmaken. Wie was Jacob en wie was zijn God? Jacob! De naam betekent reeds zoveel was een bedrieger. Hij heeft zijn vader bedrogen, toen hij kwam om de zegen te ontvangen en zich voordeed als of hij Ezau was. Jacob! Hij was een leugenaar, hij heeft zijn vader belogen, toen hij zeide, dat God hem geholpen had om zo spoedig het bokje te vinden. Jacob! Hij was een dief toen hij zijn broeder bestal en met list zijn eerstgeboorterecht van hem afnam. Jacob! Hij was een groot, een heel groot zondaar.

En de God Jacobs! Hij heeft die zondaar niet verworpen. Hij heeft niet gezegd: die man is hopeloos verloren, daar is niets aan te doen. Hij heeft Jacob, de bedrieger, de leugenaar, de dief niet verworpen, terwille van zijn zonden, maar hij heeft zich over hem ontfermd en hem onder handen genomen, omdat hij wist, dat er iets van hem te maken was.

En zo, als gij een zondaar zijt, een bedrieger, een leugenaar, een drief, of welke zonde gij ook gedaan hebt, wanhoop niet. Bij de God Jacobs is er genade en grote lankmoedigheid ook voor u. Hoop op Hem.

Maar Jacob moest door schade en schande wijs worden. Hij heeft niet mogen genieten van zijn zonde, maar zijn ouderlik huis moeten verlaten. Twintig jaar heeft hij moeten rondzwerven in ballingschap. Ja wel heeft hij bij Laban een vriendelik dak gevonden, en de liefde gewonnen van Rachel, maar toen hij wilde trouwen werd de bedrieger bedrogen en de bruid was Lea in plaats van Rachel, en nog 7 jaren moest hij arbeiden en denken aan zijn leugen, en later toen hij werkte voor zijn loon, werd het telkens veranderd en werd de dief zelf bestolen, en zo kreeg hij zelf terug wat hij aan anderen gedaan had tot hij wijzer geworden was en zijn zonde had afgeleerd.

Zo doet de God van Jacob met de zondaar, ook met u. Hij doet u door schade en schande de dwaasheid van uwe zonde ondervinden en doet u in uw ouderdom maaien, wat gij in uw jeugd gezaaid hebt, maar hij maakt u wijzer en beter, al is het soms ook treuriger.

Toen Jacob vluchtte heeft God zich aan hem bekend gemaakt.

Ik zie daar Jacob lopen met zijn bundeltje op de rug en een hart zo zwaar als lood. Hij loopt en loopt maar door, zolang hij kan. Hij ziet de zon ondergaan en de sterren komen neerkijken van de hemel en eindelik als het helemaal donker is, valt hij uitgeput neer.

Wat een gedachten zijn er door zijn hoofd

gegaan! Zal Hij ooit weer de gelegenheid hebben zijn vader om vergeving te vragen voor zijn zonden, zal hij ooit aan Ezau kunnen vergoeden wat hij van hem gestolen heeft, zal hij ooit weer de kus van zijne moeder voelen op de lippen? Zal hij ooit terugkomen naar dat vaderhuis, waar hij zulke gelukkige jaren heeft doorgebracht?

Als hij eindelik slaapt is het een ander tooneel, dat hij ziet in de droom. Een ladder helder schitterend van de opklimmende en afdalende engelen, en boven aan het opperste daarvan de Allerhoogste zelf. Een heerlike droom ja meer, een heerlike werkelijkheid: de God Jacobs heeft zich aan hem geopenbaard, dit is een huis Gods, waar hij overnacht heeft, en hij heeft het niet geweten.

Zo kan de mens op het meest onverwachte ogenblik de God Jacobs ontmoeten.

Gij kunt vluchten van de mens, die gij kwaad gedaan hebt, maar gij kunt niet vluchten van God, gij kunt opvaren ten hemel, en daar is God, gij kunt u bedden in de hel, maar zie daar is God, gij kunt vleugelen des dageraads nemen, en wonen aan het uiterste der zee, ook daar zal Gods hand u geleiden in Zijn rechterhand u leiden. Gij kunt de duisternis zoeken om u te bedekken, maar dan is de nacht een licht om u. Want ook dit is waar, dat de mensen u kunnen verjagen en vervolgen, maar zij kunnen God, de God Jacobs niet van u afnemen. Zij kunnen u in de gevangenis sluiten en u alles afnemen wat gij hebt, maar de God Jacobs gaat met u en overal kan Hij zijn Jacobs ladder laten afdalen uit de hemel.

Nog een tafereel uit het leven van Jacob wil ik u schilderen.

Het is avond, en de grote trek is tot stilstand gekomen. Jacob heeft zijn vrouwen in kinderen en vee in vier delen verdeeld en één voor één door de beek Jabbok gezonden, maar hij is zelf achtergebleven.

Morgen is de grote dag, dan komt Ezau, en Jacob is nog niet bereid om te sterven. Wat zal hij doen als Ezau als een briessende leeuw op hem afkomt en hem in toorn doodslaat? Kan hij zijn broeder ontmoeten? Ja, kan hij zijn God ontmoeten?

Ten laatste trekt Jacob de beek in, en daar komt een man die worstelt met hem, en hem vasthoudt, het is de God Jacobs, die nog eens de bedrieger zijne zonden in de gedachte brengt, de strijd is hevig, de vrees is groot, want Jacob durft niet Ezau te ontmoeten, maar eindelik komt er licht, ook in het hart van Jacob, en als de dageraad breekt hinkt daar een man aan de andere zijde uit, een man gebroken naar de wereld, kreupel, maar een nieuwe man, niet meer een bedrieger, maar een Vorst Gods, niet meer een Jacob, maar een Israel, die zich vorstelik gedragen heeft met God en met de mensen.

Zo wil ten slotte de God Jacobs met ons doen. Hij wil ons door Zijn Heiligen Geest maken tot nieuwe mensen, wedergeboren tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Kristus, mensen, die overwonnen hebben over hun eigen zonden, die geleerd hebben goed te doen, door schade en schande wijs geworden, gebroken naar de wereld, maar bereid voor het nieuwe leven.

En zoals Israël het beloofde land mocht binnentrekken en terugkeren tot het vaderhuis, zo wil de God Jacobs ons ook bereiden en brengen in het vaderhuis daarboven met de vele woningen. Welgelukzalig is hij die de God Jacobs tot zijne hulp heeft. Halleluja!

Amen.

L.E.B.

BRIEVEN VAN OOM SAREL.

Uitkijk, Februarie 1916.

Waarde Neef Willem!

In de laatste jaren van de 18e en de eerste van de 19e eeuw leefde in Engeland een zeer geleerd en beroemd man, die door zijne boeken nu nog een groot deel van het zedelik en huishoudelik leven der blanke rassen beheerst. Zijn naam was Thomas Robert Malthus. Hij schreef een geleerd boek over de beginselen der bevolkingsleer, waarin hij vertelde, dat de bevolking van Europa te snel groeide, sneller dan de vermeerdering van de middelen van bestaan toelieten. Hij vreesde, dat er te veel mensen zouden komen en dat er over enige tijd voor hen geen voldoende voedsel zou zijn. Daarom wilde hij dat de Regeringen maatregelen zouden nemen, om de toename der bevolking te beperken en in overeenstemming te brengen met de middelen voor voeding.

Zoals het altijd gaat, dat de navolgers van een zekere leer verder gaan dan de eerste leeraar, zo ging het ook met de volgelingen van Malthus. Meende deze, dat de Regeringen de toename der bevolking moesten beperken, zijne volgelingen Neo-Malthusianen of nieuwe Malthussen genoemd, leerden en ijverden voor die leer, dat elke man en vrouw niet meer dan twee kinders moesten hebben.

Uw Oom zou in "De Hervormer" niet over dit onderwerp schrijven, wanneer niet deze leer, die ook in Zuid Arika veld wint, niet alleen vies

was en verderfelik, maar ook ten zeerste onwaar en zondig moet genoemd worden.

Wat de Engelsman Malthus ongeveer 1,800 geleerd heeft is ten eenemale onwaar. Ofschoon de bevolking op de aardbodem sedert 1800 meer dan verdubbeld is, is er nu minder hongersnood dan vroeger: ofschoon de sterftecijfers lager zijn dan een eeuw geleden, sterven er minder mensen aan gebrek dan in die dagen. Er is heden ten dage meer voedsel, meer kleding, meer gelegenheid om goed te leven dan in de dagen van meneer Malthus. De grond wordt beter door de landbouwer bewerkt, zodat zij meer voedsel voortbrengt; de grondstoffen voor kleding en woning worden beter en goedkoper in fabrieken gemaakt, dan voorheen: de toepassing van de stoomkracht op het vervoer door stoomschepen en spoorwegen heeft het voedsel meer gelijkmatig over de aarde verdeeld, zodat er geen gevaar voor honger meer bestaat. Over het geheel genomen leven ook de armere klassen der bevolking beter en worden zij beter gevoed dan een honderd jaren geleden, en dat niettegenstaande de bevolking verdubbeld is en door toepassing van de meerdere geneeskundige kennis meer kinderen vooral in het leven gehouden worden dan in de dagen der vorige eeuw.

Ook heeft de geleerde mnr. Malthus en zijne volgelingen ten eenemale vergeten, dat in de door God geschapen natuur altijd het evenwicht bewaard blijft. Mocht de bevolking op aarde te veel toenemen, dan zou er door oorlog, pestziekten of hongersnood spoedig zulk een grote sterfte komen, dat er voor de overblijvende sterken weer voedsel genoeg was en de zwakken al heel gauw bezwijken, of op andere wijze door landverhuizing er weer ruimte komen zou voor de anderen. Daarvan geef ik één sprekend voorbeeld.

Toen in 1800 de heer Malthus schreef dat hij bevreesd was voor de toename van de bevolking in Europa, was Amerika nog weinig bewoond. Sedert 1830 vooral is dit grote land bevolkt van uit Europa en telt nu bijna 100 millioen bewoners, die die allen, luien, armen, en onbekwamen uitgezonderd, een zeer geed bestaan hebben.

De bewering van de heer Malthus en enige andere geleerden berust dus op (a) onvoldoende kennis, (b) onjuiste gevolgtrekkingen, (c) onnodige vrees voor overbevolking.

Wat leert ons nu de geschiedenis van die landen waar men deze leer en vooral die van het Neo-Malthusianisme heeft gevolgd? Als voorbeeld nemen we Frankrijk en de hoogste klassen der maatschappij.

In Frankrijk is het twee-kinderstelsel bijna onder alle bevolkingsstanden verbreid, en wat is het gevolg? Dat daar het cijfer der inwoners gestadig achteruit gaat, of althans niet zeer naar boven gaat. Dit land telde in 1891 ongeveer 40,000,000 (40 millioen) inwoners, nu bijna even veel. In Engeland is het geboorte-cijfer in de laatste 30 jaren (voor de oorlog) van 37 tot 28 per duizend gedaald. Duitschland had in 1871 ruim 41,000,000 (41 millioen), nu in 1906 ruim 66,000,000 (66 millioen) inwoners. In Frankrijk liggen gehele landstreken braak, omdat er geen handen zijn om ze te bewerken; in Duitschland word bijna alle grond bewerkt, en kan ook de industrie bloeien.

Het is verder een feit, dat de hogere klassen der maatschappij, waaronder het twee-kinderstelsel voorkomt, of uit natuurlike oorzaken (verwijfdheid, weelden, verzwakking) of onnatuurlike (zelfzucht, gebrek aan verantwoordelikheid, uitspatting in de jeugd) uitsterven. Van de adellike geslachten in de dagen der hervorming zijn in geheel Europa bijna geen afstammelingen meer over: nieuwe geslachten hebben hun plaats ingenomen.

De leer van Malthus, tot het uiterste doorgevoerd door zijn opvolgers en aanhangers laat een volk, een ras uitsterven, in plaats van te bewerken, dat er voor de overlevenden meer voedsel en middelen van bestaan komen.

Deze leer is dus door de geschiedenis g e o o r d e e l d. Een van de gronden, waarop de voorstanders van het twee-kinderstelsel pleiten voor hunne leer is, dat de ouders hunne kinderen beter kunnen groot brengen als zij maar voor twee in plaats van voor zes of acht of tien te zorgen hebben. Zij wijzen dan weer op Frankrijk en zeggen, dat daar de kinderen uit een huwelijk met een paar kleintjes beter gekleed gaan en beter gevoed worden dan de kinderen uit grote gezinnen in Holland en Duitschland. Uw Oom is zo vrij dit zeer in twijfel te trekken, en wel om deze reden, dat in kleine gezinnen de ouders zich niet zo inspannen voor het onderhoud der kinderen als in grote: dat de ouders, die deze leer aanhangen bang zijnde voor vele kinderen, in de regel zwakker zijn naar het lichaam dan de ouders van grote gezinnen, en dus ook niet zoveel kunnen doen voor hun kroost: dat de kinderen van deze ouders van nature zwakker zijn en dus ook weeker worden opgevoed wat de meerdere zorg weer te niet doet. Ook is het zeer sterk sprekend, dat de kinderen uit kleine gezinnen gewoonlik holoogig, geelwangig, en dikbuikig zijn met bloedlooze lippen en kleurloze huid.

Laat ons eens een kijkje nemen in een huisgezin met twee en in een met meerdere kinders. In het eerste zitten ze altijd mooi aangetrokken in

huis: moeder is bang voor de kleren, ze krijgen voedsel presies op tijd en naar een zekere maat, vader zegt het kost zoveel: uitgaan, spelen op straat mogen ze niet, want ze zijn daarvoor te zwak en de ouders zijn bang, dat ze jong zullen sterven, en dan hebben ze niets meer over. De zelfzucht en, de gemakzucht der ouders heerst in geheel het huis. De kinders worden eenzijdig groot en worden door de omgang met oudere kinderen te missen niet gevormd en gestaald voor het leven.

In het huis met vele kinders is men niet zo bang voor de kleren: moeder weet ze wel schoon en klaar te houden: niet zo zuinig op kost, of er een meer of minder eet, doet er zoveel niet toe. Soms is moeder blij, dat ze uit huis zijn en spelen op straat, daar zij dan tijd heeft om wat werk te doen, en het leven in de lucht is gezond al is het weer ook wat ruw en ongunstig. Bovendien vormen de kinderen elkander: helpen elkander, gelijk ze ook vroeg moeder en vader een handje bijzetten en als de oudsten, wat kunnen verdienen, dan is dat weer goed om de last van 't huishouden te verminderen. Zo worden de kinderen gesterkt en gestaald voor hun later leven. Uw Oom heeft meer dan eens opgemerkt hoe in gezinnen met veel kinders meer vreugde, blijdschap, kracht en liefde, minder zwakheid en zelfzucht te vinden was. Maar Neef, ik schrijf aan u als aan een Kristen, en wil dus ook uit een Kristelik oogpunt deze zaak bekijken. Voor den in God en in Zijne Voorzienigheid en genade gelovenden mens is het twee-kinderstelsel een gruwelike z o n d e. De mens, die dit stelsel huldigt neemt zijn eigen leven in handen en beperkt God's macht. Hij zondigt tegen het rechtstreekse bevel des Heeren: "Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt u," hij gelooft niet, dat God zorgt voor groot en klein en aan al wat leeft, zijn voedsel geeft op zijn tijd," verwerpt de belofte, dat kinderen een zegen des Heeren zijn. Dit stelsel is een verlagende zonde, omdat het voortspruit uit de lafheid der ouders, die wel genot begeeren maar de gevolgen van hunne daden niet voor hunne verantwoording willen nemen, wat grote lafhartigheid is. Wie de gevolgen van het huwelik niet wil aanvaarden, hij of zij huwe niet, en blijve alleen levend voor zichzelven, tenzij dan dat het de besliste keuze is om in en door de ongehuwden staat de Heere te dienen. Dit stelsel is een verderfelike zonde want het tast aan het zelfrespekt dat man en vrouw voor elkander moeten hebben en veroorzaakt menigmaal ontrouw, al komt het dan ook niet tot openbare echtscheiding.

Uw Oom meent dan ook Neef, dat de kerk deze zonde moet bestrijden, evenals de Roomse Kerk dat doet. Zij moet het hare leden op het hart drukken, dat alle onkuisheid zonde is, tegen het zevende gebod, en dat die onkuisheid ook gedurende het huwelik bestaande, zonde is. Zij moet op de zedelike en godsdienstige verlaging zowel van man als vrouw wijzen, en dit bovenal trachten duidelik te maken, dat niemand de verantwoordelikheid van zijne daden van zich mag of kan afwerpen.

Ik hoop dat gij deze brief wilt beschouwen als een protest tegen het inkruipen van vreemde en goddeloze gewoonten, eene waarschuwing aan u en anderen tegen eene zonde, die en lichaam en ziel bederft en bovendien verraad is aan natie en nakomeling. Als er één kwaad is, dat het blanke ras in Zuid Afrika met ondergang bedreigt, dan is het dit.

Met groeten,
Uw Oom,
SAREL.

P.S.—Op de brief van November nog geen antwoord dan alleen van Br. J. H. Geyser en echtgenoote. Uw Oom heeft vergeten u te schrijven, dat hij natuurlik ook £2 bijdraagt. Geef gij nu ook antwoord.

Oom S.

VOOR DE ZONDAGSCHOOL.

23 Februarie 1917. Te lezen Johannes 12:1-12.

Met deze Zondag, de zevende voor het Paasfeest, begint de prediking van het tijden van Kristus. Daarom noemen wij deze weken de Lijdensweken. In de oude Kristen Kerk was deze tijd een tijd van stilheid, boete en verootmoediging.

Het lijden van Kristus begint met deze geschiedenis. De zalving door Maria word door Jezus genoemd de voorbereiding voor zijne begrafenis.

Johannes verhaal stemt overeen met de berichten Matth. 26: 6-13 en Mark. 14:3-9. Hetgeen Lukas schrijft Hfdst 7:50, is een andere gebeurtenis.

Bij Johannes wordt deze daad verricht door Maria, de zuster van Lazarus in het huis van deze: door eene vrouw, in het huis van Simon de melaatse volgens Mattheus en Johannes. Bij Lukas ten huize van Simon de Phariseëer. De drie eerstgenoemde Evangelisten achten die zalving een bewijs van achting: Lukas een daad van dankbaarheid, waarom Jezus spreekt van liefde en schuldvergeving.

Bij de eerste valt deze zalving tegen het einde van Jezus omwandeling op aarde: bij Lukas in het

begin of het midden. De eerste geven aan, dat de discipelen, bij monde van Judas klagen over geldverspilling: Lukas laat dit doen door de phari--seXen. Lukas spreekt niet van de armen.

Als de Heer zegt: "de armen hebt gij altijd met u," bedoelt Hij niet, dat men na zijn dood niets voor hem moet doen: Hij verdedigt alleen Maria, die ook Hem eert, en die daarom ook altijd genoemd zal worden als eene liefhebbende discipelinne van Jezus.

Er is niets tegen tweeërlei zalving aan te nemen, omdat dit gebruik gewoonte was bij de Oosterlingen en nog is.

Het woord van Judas moest Jezus diep grieven en vermeerdert zijn lijden, vooral omdat de haat tegen hem groter wordt met den dag. Judas is zijn discipel en begint hier openbaar te worden als een afvallige: geldgierigheid drijft hem nu en straks als hij de Meester verkoopt.

"Wacht u voor de geldgierigheid. Vergeet nooit Jezus te eeren: Hij heeft recht op dankbaarheid, daar Hij Zijn leven geeft om ons te verlossen Dat heeft Judas niet verstaan.

---

4 Maart. Te lezen Matth. 26:31-35.

Deze waarschuwing hebben alle Evangelisten.

De Heer weet, dat Hij is verraden: vs. 21: dat Judas is heengegaan om Hem over te leveren: vs. 25: dat allen Hem zouden verlaten. Hij laat zich door mooie woorden en beloften niet misleiden: Hij kent Petrus als een zwak mens in gevaar, en weet, dat hij Hem zal verloochenen. Petrus doet dit niet met voorbedachtheid. Hij is zeer voor indrukken vatbaar en laat zich spoedig vervoeren: hij meent op dit ogenblik wat hij zegt, maar kent niet de gevaren, die hem omringen. Daarom waarschuwt hem de Heer uit liefde. Juist omdat Petrus meent te staan valt hij kort daarna: hij vertrouwt op zich zelven en is daarom zwak. Iemand heeft gezegd: het is gemakkelijker met Jezus te sterven dan met Hem te leven.

---

11 Maart. Te lezen Matth. 26:57-68.

De Joden hebben Jezus ter dood veroordeeld, omdat, zoals zij zeggen, Hij God heeft gelasterd. Maar zij mogen dat vonnis niet uitvoeren: zij zijn niet vrij: ze zijn onderworpen aan de Romeinen. Zij hebben hun God verlaten en zijn daarom geknecht.

Zij willen dat Pilatus Jezus ter dood zal brengen. Hij wil niet. Hij vindt geen schuld in Hem: zo verklaart Hij tot driemaal.

Waarom geeft hij dan den Joden toe? Pilatus was niet zwak, maar hij vreest de Joden. Hij heeft hen beleedigd en gegriefd en is nu niet meer vrij. Hij vreest voor zijn ambt als zij hem verklagen: daarom geeft hij toe. De zonde en de ongerechtigheid hebben hem zwak gemaakt.

Jezus is voor den aardschen rechter gebracht opdat Zijn onschuld zou blijken en wij weten dat Hij voor onze zonden is gestorven.

De Joden hebben Jezus verworpen en volbrengen zo Gods raad die Hem als een schuldoffer aan het hout laat hangen. Toch zijn zij verantwoordelik, want hun werk is zonde. Een onschuldige te dooden is verkrachting van alle recht. Der Joden keuze van Barabbas boven Jezus is pijnlik voor Hem, verzwaart Zijn lijden, omdat het der Joden boosheid nog duideliker openbaart. Jezus verwerpen is zonde, grote zonde, het is onwil om Zijne liefde te erkennen.

---

18 Maart. Te lezen Lukas 23:1-12.

Pilatus wil Jezus wel vrij laten, maar durft niet. Daarom hoort hij met vreugde, dat Jezus eigenlik uit Galilea was en behoorde tot de onderhoorigen van Herodes.

Het geslacht der Herodessen was van Edomitise oorsprong, dus niet zuiver Joods. De koningen van dit huis hebben zich meestal vijandig gehouden tegenover den Godsdienst (kindermoord te Bethlehem, dood van Johannes den Dooper, later van Jakobus, gevangenzetting van Petrus). Dit was niet uit politieke oorzaken, maar gevolg van hun zondig, ongoddelik bestaan. De duisternis haat het licht.

Als Herodes Jezus ziet is hij verblijd en tevens gerustgesteld. Veel van Jezus gehoord hebbend, vreesde hij voor Hem, meenend dat hij de Dooper was opgestaan uit de dooden.

Herodes doet Jezus wel het meest lijden. Spot is het wapen der hel: spot maakt het meest zeer. Spot tegenover den Heilige is voor deze de diepste vernedering. Daarom zwijgt Jezus ook. Men werpt geen paarlen voor de zwijnen.

Dat Pilatus en Herodes vrienden worden is vervulling der schrift en profetie van het Godsrijk. De goddeloozen gaan altijd samen tegenover God, al zijn ze het ook overal met elkander oneens.

Niettegenstaande Herodes geen schuld vindt in Jezus, geeft Pilatus Hem toch ten dood over.

Maar Jezus onschuld is duidelik gebleken.

VOOR DE KINDEREN.

"Spreek Heer, Uw diensknecht hoort."

Zo sprak Samuel na reeds 3 maal geroepen te zijn, doch niet begrepen te hebben, dat God hem riep. Eli, de hoogepriester en leermeester van Samuel kon echter niet anders denken of 't was God en gaf dus de raad om te antwoorden: "Spreek Heer, Uw diensknecht hoort." En Samuel, wat was hij blijde te denken zo nauw met God in aanraking te komen. Maar wat vond hij het treurig, toen God hem aankondigde nu weldra aan Eli en zijn zonen Zijn vreeselike straf te zullen volbrengen. Waarom moest juist hij, de kleine Samuel, zoiets aan Eli vertellen? Wat denk jullie, kinders? Zou God mogelik ook de bedoeling gehad hebben hem duidelik te laten zien, dat God niet ongestraft met zich spotten laat, maar wil, dat de mensen Hem in oprechtheid en ware trouw dienen? Immers God had Samuel bestemd om, wanneer hij oud genoeg daarvoor zou zijn, tot Rechter of opperhoofd der Israëlieten te worden, en om die weer tot het ware volk van God te maken, moest Samuel beginnen het godsdienstig gevoel, de moed en de geestkracht weer op te wekken. Door het slechte gedrag van Eli en zijn zonen, die de voorgangers waren, en dus het volk ten voorbeeld moesten zijn, had afgoderij voor de ware God plaats gemaakt. Onoprechtheid en geveinsdheid had het volk van God vervreemd en zwak gemaakt. Met wat een dankbaarheid en blijdschap zullen de Israëlieten dan ook God verheerlikt hebben, toen Hij hun door Samuel dood gevoelen, hoe zorgvol Hij voor hen was.

En, zoals God in die oude tijden zorgde voor Zijn volk, zo, kinderen, zorgt God ook in onze tijd nog steeds voor al wat Hij geschapen heeft. Denk aan de Heer Jezus, die ook voor jullie op deze aarde kwam en die jullie tot voorbeeld is gegeven. Wees trouw en oprecht, als Hij altijd was. Spreek nooit onwaarheid, al zijn jullie ook bang voor straf. Wat is er slechter, kinders, als onwaarheid spreken? Zeker, je mag er misschien wel eens straf door mislopen van je ouders, maar vergeet niet, dat God alles weet, en al zijn jullie nog maar kinders, dit in je leven steeds zal doen voelen. God verdraagt geen onwaarheid en ontrouw, en straft dat altijd. Let maar eens op, hoe ongedurig en onplezierig jullie je voelt, als je gejokt hebt. Je slechte geweten hindert dan toch altijd en maakt, dat je je verder werk niet zo goed kunt doen. Plezier kan dan nooit het ware zijn, de gedachte aan het verkeerde zit jullie altijd in de weg. Denk dan aan de kleine Samuel, die door steeds trouw en oprecht God te dienen, tot zulke grote dingen door God werd gebruikt, en bidt, dat de Heer Jezus julie helpt Hem na te volgen in ware oprechtheid, opdat ook jullie eenmaal goede mensen worden moogt.

M.

KERKELIKE BERICHTEN.

Kerkdiensten: Ds. P. van Drimmelen.

18 Febuarie 1917, Buitendienst, Louwbad, Waterberg.

25 Februarie, Buitendienst, Veekraal, Pietersburg.

4 Maart, te Pietersburg.

10 en 11 Maart, Kerkviering te Louis Trichardt.

18 Maart, Buitendienst, Waterval, Pietersburg.

De Noordelike Ring vergadert D.V. op Vrijdag, 30 Maart, des morgens 10 uur te Pretoria in de Kerk.

H. C. M. FOURIE, Scriba.

De Westelike Ring hoopt samen te komen te Lichtenburg D.V. op Maandag, 26 Maart, in het Kerkgebouw te Lichtenburg.

Zondag, 25 Maart, viert de gemeente het Heilig Avondmaal, wanneer al de predikanten van de Westelike Ring daar verwacht worden.

De B.B. afgevaardigden gelieven vroegtijdig van den dag van aankomst kennis te geven aan Br. Ouderling A. H. Klasinga, Lichtenburg, opdat voor verblijfplaats gezorgd kan worden.

S. VERMOOTEN, Vice-Scriba.

De vergadering van de Oostelike Ring is opgeroepen te Ermelo op Maandag, 9 April a.s., te 10 uur v.m. in de Kerk.

De predikanten van deze Ring worden verwacht om deel te nemen aan het Nachtmaal, dat op Zaterdag en Zondag, 7 en 8 April daar gevierd zal worden.

L. E. BRANDT, Scriba.

De Kerkeraden worden er aan herinnerd dat zij moeten zorgen, dat al de boeken der gemeente op de vergadering moeten zijn, alsook een volledige kopie van het lidmaten en doopregister over 1916.

De finantieele-kommissie van de Nederd. Hervormde Kerk te Pretoria heeft in de plaats van de heer J. C. Buwalde, die om redenen van drukke werkzaamheden bedankte, aangesteld als rentmeester de heer J. A. Wormser. De kommissie heeft besloten aanslag-biljetten voor de verplichte jaarlikse bijdrage van £1 10s. te laten drukken, en dringt er bij de lidmaten op aan, zo spoedig mogelik de achterstallige gelden intezenden aan het adres van den rentmeester, postbus 748. Leden die geen biljet ontvangen, worden vriendelik verzocht hiervan kennis te geven, en de verplichte bijdrage tevens op te zenden. Het kantoor van de rentmeester is kamer No. 9, Nederlandse Bank, of aanhet kantoor van "De Spectator," Kerkstraat West.

PERSOONLIKE ZAKEN.

Op 11 Februarie is Ds. M. J. Goddefroy 40 jaren als predikant werkzaam geweest in Holland en in Transvaal. Door krankheid gedwongen heeft hij reeds het laatste jaar de diensten in zijne gemeente niet kunnen waarnemen, en als hij nu, zoals wij vernemen, een welverdiende rust gaat nemen, dan zal de Nederduitsche Hervormde Kerk van Zuid Afrika zeker met dankbaarheid gedenken, hoe deze oude leeraar de eerste was, die op de roepstem om hulp overkwam en de Kerk weer ophielp en organiseerde. Vanaf 1887 heeft hij een tijd lang heel alleen, later geholpen door andere predikanten, Di. Jac. van Belkum, C. W. du Toit, Lagerwey, Spoelstra, Murray, de Kerk gediend. De Heere der gemeente geve hem troost in zijn lijden, verlichting in de benauwdheid en de zalige hoop op het eeuwige leven.

Velen zullen zeker belangstellen in de Kerkviering te Middelburg op 10 en 11 Februarie, bij welke gelegenheid Ds. Goddefroy nog zelf een afscheidswoord tot de gemeente hoopt te spreken.

Ds. Jac. van Belkum is op reis, alleen met zijne getrouwe gade in de Kaap Kolonie. Zij genieten van hun tweede huweliksreis, want juist in deze tijd, n.l. op 15 Februarie zijn zij 40 jaar getrouwd, en op 25 Februarie is Ds. van Belkum 40 jaar predikant geweest. Moge God onzen onvermoeiden Scriba der Algemene Kommissie nog kracht geven om tot heil van onze Kerk en van het Koninkrijk Gods vele jaren te arbeiden en door zijne ervaring te helpen in het bestuur van onze Kerk.

Ds. A. J. Barger, predikant te Boven Smilde in Holland, is door de Kerkeraad van Johannesburg beroepen als Hulpprediker voor de gemeenten Johannesburg en Oost-Rand. Z. Eerw. heeft op de kabel hem gezonden ook per kabel geantwoord, dat hij de beroepsbrief afwacht.

Alle brieven voor de Algemene Kommisse en voor "De Hervormer" moeten ook nog voor het volgende No. en tot aan de 15de Maart gezonden worden aan Ds. L. E. Brandt, 123 Jutastraat, Johannesburg.

Dr. J. H. J. A. Greyvenstein is door de Kuratoren benoemd als professor van wege onze Kerk aan de Transvaal Universiteits Kollege, om de opleiding onzer aanstaande predikanten op zich te nemen in samenwerking met andere professoren die door de Universiteit zullen benoemd worden in de door hen op te richten Theologise faculteit.

Dr. J. H. J. A. Greyvenstein heeft de benoeming als professor aangenomen, maar het is nog niet vastgesteld, wanneer hij met de lessen aan de Transvaal Universiteits Kollege zal beginnen. Intussen zijn er enige studenten in Pretoria, die hun Matriek gedaan hebben en door Z. Eerw. onderricht moeten worden in de vakken nodig voor het Voorbereidend Examen.

Ds. J. J. Prinsloo van Bethal, is beroepen als predikant naar de gekombineerde gemeenten van Standerton, Volksrust en Memel.

Van het Department van Verdediging is bericht gekomen, dat de Oost-Afrika autoriteiten het niet raadzaam achten, dat Ds. Kühn Duits- en Brits-Oost-Afrika bezoekt, zodat er voor eerst van een herderlik bezoek aan de daarheen uitgeweken leden onze Kerk niet kan komen.

KORT VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN De KOMMISSIE DER ALGEMENE KERKVERGADERING, GEHOUDEN TE PRETORIA OP 12 JANUARIE 1917.

Tegenwoordig waren de predikanten Brandt, Voorzitter, van Belkum, Scriba, en Prinsloo, Ouderlingen H. C. van der Merwe, G. J. Engelbrecht, en N. M. Prinsloo.

Ouderling A. D. W. Wolmarans was door ongesteldheid verhinderd.

Naar aanleiding van het vertrek van Ds. K. T. van den Heever naar de Ned. Herv. of Geref. Kerk te Ventersdorp, waardoor hij onze Kerk veraten heeft, is Ds. J. J. Prinsloo lid van de Kommissie geworden.

De korrespondentie met D. en B. Oost Afrika is zover gevorderd, dat Ds. J. J. Kühn gevraagd wordt daarheen te gaan indien het Departement van Verdediging zulks toelaat. Met de Kerkeraad van Zwartruggens zal een schikking getroffen worden om hun predikant verlof te geven.

Op een brief van Ds. P. van Drimmelen van Pietersburg word geantwoord, dat naar aanleiding van het besluit der laatste Algemene Vergadering (blz. 37-38) het wenselik geacht wordt, dat een predikant vooraf, d.w.z. voordat hij zich kandidaat stelt of laat stellen voor het Parlement met zijn Kerkeraad en gemeente raadpleegt. Komen er daarna toch moeilikheden, dan meent de Kommissie dat van toepassing is het woord der Schrift: "Wee dengene door wien de ergernis komt."

Op een vraag van dezelfde leraar over het doopen van kinderen van ouders, die onder censuur behoren te komen wordt geantwoord, dat zulke gevallen alleen in een wettige en officieële Kerkeraadsvergadering behandeld moeten worden, dat indien de ouders niet lidmaten waren en sij door aanneming op belijdenis des geloofs tot het H. Avondmaal worden toegelaten, zij daardoor ook het recht verkrijgen den H. Doop te ontvangen voor hun kind en daarbij als vader en moeder te staan, en dat geen ouderling het recht heeft tegen een wettig Kerkeraadsbesluit in, een verlofbrief aan zulke ouders te geven om hun kind bij een andere predikant te laten doopen.

In het algemeen moet het geven van zulke verlofbrieven ten sterkste worden tegengegaan.

De Kommissie had ook te besluiten over plannen van de Kerkeraad van Zwartruggens, die lijnrecht tegen het besluit van de Algemene Kerkvergadering indruisten inzake de handhaving der grenslijnen tussen de gemeenten en het sorteeren der leden onder de gemeente, waar zij wonen.

Aan de Kerkeraad van Johannesburg werd volgens art. 57 Kerkwet verlof gegeven een beroep uit te brengen op de WelEerw. heer Ds. A. J. Barger, predikant van Boven Smilde, Nederland, om als Hulpprediker in de gemeenten Johannesburg en Oost-Rand te komen arbeiden.

KWEEKSCHOOL.

Eindelik kan vanwege de Kuratoren voor de Theologiese Kweekschool een en ander aan de Kerk bekend gemaakt worden.

Volgens besluit van de Algemene Kerkvergadering is er gekorrespondeerd met de Raad van de Transvaal Universiteits Kollege en is de onderhandeling thans zover gevorderd, dat wij kunnen melden, dat de Raad besloten heeft een Theologiese fakulteit te verbinden aan de T.U.K. en de Kuratoren hebben besloten daaraan mede te werken op zekere voorwaarden waarin voor de belangen van onze aanstaande predikanten gewaakt wordt.

De predikant van Pretoria, Ds. J. H. Greyvenstein, is benoemd als professor vanwege de Kerk en zal zijne lessen spoedig beginnen met de studenten, die daarvoor reeds in aanmerking komen, en die niet zonder grote schade voor henzelven en voor onze Kerk nog langer kunnen wachten. De dogmatiese vakken zullen in ieder geval door onze professor worden onderwezen, aangezien het Presbyteriaans Kerkgenootschap ook aan deze Theologiese fakulteit zal medewerken en een professor van hunne zijde benoemen, die dan zal zorgen voor de dogmatiese opleiding van hunne studenten.

Er is voorlopig voldoende geld in handen van de Kuratoren om een begin te maken, en zo spoedig mogelik zal aan al de gemeenten bekend gemaakt worden hoeveel elk zal moeten bijdragen in de nodige onkosten, volgens besluit van de Algemene Kerkvergadering.

Het grote beginsel van een Universitaire opleiding voor onze predikanten is dus naar wens opgelost, en de Kerk zal nu moeten tonen, dat men zijn eigen besluiten wil uitvoeren, opdat wij onze eigen landskinderen, door onze Kerk zelf opgeleid aan een wettig erkende hoogeschool op kansels mogen zien.

De verdeeling van de studievakken tussen de verschillende professoren zal zo spoedig mogelik gemaakt worden in overleg met onze Kuratoren. Onze Kerk betaalt alleen het salaris van Dr. Greyvenstein en de studenten genieten al de voordeelen van de Universiteit, daar zij al de lessen der andere professoren ook kunnen bijwonen, volgens het leerplan door de Kuratoren voor hen opgetrokken, en door de wet bepaald.

OPGENOMEN OP VERZOEK VAN DE KERKERAAD VAN ERASMUS.

Aan de Kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente,
Erasmus.

WelEerw. en Eerw. Broeders,

Gebonden aan een ernstig ziekbed, laat de Here mij niet toe deze laatste Kerkeraadsvergadering bij te wonen. Zo gaarne had ik nog eens in uw midden geweest en ernstig willen medewerken om de verdeeldheid die nog in Kerkeraad en gemeente bestaat te helpen wegnemen. Afscheid van u te moeten nemen valt mij zwaar, als ik overdenk hoeveel liefde ik bij u en van u genoten heb en hoeveel leed ik met u heb doorgemaakt.

Evenwel mijn gezondheid laat mij niet toe langer met u de Kerk van Kristus als ouderling der gemeente te dienen, en Gij, broeders, zult mij

niet kwalik nemen, als ik mij, na een diensttijd van 32 jaren onttrek. Ik dank u hartelik voor zoveel liefde en trouwe vriendschap als ik gedurende vele jaren van medekerkeraden en gemeente heb mogen ondervinden en heeft ook soms ernstig verschil verdeeldheid te weeg gebracht, mogen wij toch nooit uit het oog verliezen, dat onze hoogste bedoeling moet zijn de ere Gods en de uitbreiding van de Kerk van Kristus hier op aarde.

Aan de broeders, die ik zij het ook onwillig leed heb aangedaan, vraag ik om verschoning, terwijl ik van mijn zijde ook gaarne alles vergeef wat deze of gene uwer mij aan leed heeft berokkend.

Ik bid u toe de zegen des Allerhoogsten, voor uw personen en huisgezinnen, en in uw dienstwerk als Kerkeraadsleden. Laat toch niet toe dat de politiek in de Kerk kome en het werk in de dienst des Heren vestore. Herinner u de Open Brief van Mei 1915 namens de Synode onzer Kerk uitgevaardigd. Met toebidding van 's Heren kennelike nabijheid bij al uwe verrichtingen en broedergroeten,

A. D. W. WOLMARANS.

FONDS TOT ONDERSTEUNING VAN BEHOEFTIGE STUDENTEN.

Sedert de opgave in "De Hervormer" van 15 December 1916 is ingekomen:

Van Ouderling Bierman van Heidelberg	£0	2	6
Van de Gem. Pietersburg	1	6	9
Van de Gem. Krugersdorp	1	12	0
Van de Gem. Zoutpansberg	0	17	3
Van de Gem. Vereeniging	3	6	2
	£7	4	8

Wij brengen onze vriendelike dank aan de gevers, en bevelen ons aan in de voortdurende belangstelling der Kerkeraden en gemeenteleden. Nu de toekomst onzer predikanten een vaste vorm gekregen heeft door de opleiding aan de Transvaal Universiteits Kollege te Pretoria, moeten wij zorgen, dat er niet door gebrek aan geld een van deze aanstaande Evangelie-dienaars voor de Kerk verloren gaat.

VAN BELKUM.
BRANDT.

Februarie 1917.

KERKVIERING TE ERASMUS 13 EN 14 JANUARIE 1917.

23 Januarie 1917.

Wij hadden deze keer een flinke opkomst. Donderdag zijn reeds enkele wagens gekomen en Vrijdag stond het plein vol. Genoeglik was deze viering. Van het geduriglike politiek geharrewar hoorde men min of ik mag zeggen niets. 't Schijnt of er weer eendracht in de gemeente komt en of er weer lust en liefde voor het goede gevoeld wordt. Op nog slechts enkelen na, mag ik zeggen dat onze gemeente verzoend is. Mogen ook zij spoedig de toegestoken broederhand aannemen. Vrijdag om 4 uur n.m. hadden wij Kerkeraadvergadering. Van belang was deze vergadering omdat er kandidaten gesteld moesten worden voor de verkiezing van de gehele Kerkeraad. De diensttijd van alle Kerkeraadsleden was verstreken. Enkele Kerkeraadsleden hadden bedankt om ziekte, vertrek uit de gemeente of anderszins. Onder deze was ook Ouderling A. D. W. Wolmarans, die wegens ernstige ziekte de vergadering niet kon bijwonen, doch een gevoelvolle, ernstige, vermanende brief aan de Kerkeraad had geschreven. Deze broeder diende 32 jaren als Kerkeraadslid.

De gemeentevergadering was kalm en verzoenend, en de nieuwe leden werden gekozen zonder politiek in aanmerking te nemen. Ook na onze Kerkviering heb ik niet vernomen van iets dat verkeerd was of verkeerd opgevat werd. Moge God geven dat deze goede Geest onder de gemeente blijft.

Als ouderlingen werden gekozen en herkozen de B.Br. N. M. Prinsloo, J. P. Prinsloo, J. N. Roets, W. J. de Beer, H. A. Potgieter, P. T. Vermaak, N. J. Bronkhorst, Jacobus Venter, B. P. Coertze, J. G. Duvenage, W. J. Prinsloo, J. J. Prinsloo.

Als diakenen: C. Joubert, A. C. Greyling, G. J. J. Moolman, Japie Koekemoer, J. J. Booyse, L. Riekert, P. C. Breytenbach, C. J. F. Grobler, J. J. Botha, D. S. Vermaak, Paul Minnaar, en J. P. Nel.

De voorstelling zal geschieden op 4 Februarie a.s.

Doop werd toegediend aan 25 kinderen.

Z.Eerw. Ds. Fourie nam alle preekbeurten waar, en hield ook zoals gewoonlik een kinderdienst. Z.Eerw. behandelde Zondag avond 't boek Job, waarnaar met gespannen aandacht werd geluisterd. Belangstellend wachten wij op de verdere behandeling van dit boek door Z.Eerw. ons beloofd.

Onze bazaar bracht £211 op. Bevredigend kan dit genoemd worden. Veel kan er echter nog

aan verbeterd worden. Wij kunnen niet anders dan te wijzen op de achteloosheid van sommige kollektanten, die hun lijsten verwaarlozen en zelfs voor cigarettenpapier gebruiken.

Enkele lijsten verdienen weer alle lof, waarvan een zelfs £70 opbracht. Wij behoren ons Kerk, ons geloof, en wat daaraan verbonden is, hoger en heiliger te houden in het kleine, dan zal 't grotere vanzelf recht komen.

GEMEENTE OOST-RAND. FEBRUARIE 1917.

De Kerkeraad van gemeente Oost-Rand heeft het nu druk bezig met diensten en Zondagscholen, maar wij danken de Heere, dat het een vreugdevolle drukte is. De gemeente breidt zich dageliks uit; er is een floreerde Zondagschool op de spoorweg-afdeeling, ook een grote Zondagschool in midden Germiston, tevens een vlijtig vooruitgaande Zondagschool te Georgetown, tevens ook diensten en catechisatie door de plaatselike Kerkeraad; er is ook een grote Zondagschool met dienst en catechisatie te Simmer & Jack bestuurd onder toezicht van Br. Ouderling H. C. Barnard en Diaken Labuschagne, die tevens ook voorlopig een dienst en Zondagschool met hulp van Diaken Jordaan te May Consolidated heeft. Ook deze dienst en Zondagschool schijnen veel belovend. Onze gemeente Zondagschool Superintendent, de Br. Ouderling C. P. S. Barnard, gaat nu op vacantie. Wij wensen hem alle zegen en voorspoed toe. Er zijn alreeds op bovengenoemde plaatsen 270 Zondagschool kinderen. De Zondagschool Superintendent al ook bij zijn terugkomst onmiddelik werk maken om Zondagscholen te openen te Edenvale, Driefontein Hill, en Boksburg Noord; daarna te Benoni, Elsburg, en Alberton. De broeders Kerkeraadsleden worden dringend verzocht de getallen van kinderen op te nemen waar daar nog niet Zondagscholen zijn. De Kerkeraad heeft besloten deze Zondagscholen te bekostigen uit hun eigen zakken, zonder de Kerk lastig te vallen, doch hulp van leden is ook welkom. De Kerkeraad vraagt vriendelik alle leden, daar er zozeel zegen blijkbaar is, om dan niet nalatig te zijn, maar zelf op te komen met hunne kinderen naar de diensten. B.

KERKVIERING TE MIDDELBURG.

AFSCHEID VAN Ds. M. J. GODDEFROY.

Reeds lang van te voren was bekend gemaakt, dat indien zijn gezondheid het toeliet, Ds. M. J. Goddefroy bij gelegenheid van zijn veertig jarige ambtsbediening een afscheidswoord tot de gemeente wilde spreken. Dit is ook werkelijk gebeurd op 11 Februarie.

Er was een grote opkomst van gemeente leden, terwijl ook van andere gemeenten Kerkeraadsleden en predikanten waren overgekomen. Vrijdag middag was het Kerkplein vol en begonnen de feestelikheden.

Ds. Strijdom van Krugersdorp hield dien avond dienst in het geheel vernieuwde en geverfde Kerkgebouw, dat er keurig uitsag. Zijn tekst was Joh. 3:16, naar aanleiding waarvan hij heerlike gedachten uitsprak over de liefde Gods.

Een bazaar die middag gehouden bracht een flinke som op voor de Kerk. Zaterdag was het een gewoel van belang rondom de Kerk en in het dorp. In de Kerk kwam men eerst samen te 3 uur, toen Ds. Brandt van Johannesburg de voorbereidingsdienst hield, naar aanleiding van de laatste drie verzen van Ps. 2, daarbij wijzende op de gestrengheid en de goedentierenheid Gods, zich openbarende in Zijn toorn over de zonde, de weg des behouds in Jezus Kristus, en de blijdschap die God voor de mens bereid heeft.

Te vijf uur verzamelde Ds. Goddefroy zijne vrienden, kinderen, Kerkeraadsleden en kollegas rondom een gesellige dis, waar hij door verschillende sprekers vriendelik herdacht werd, en 's avonds werd de gemeente in het grote schoollokaal gezellig bezig gehouden door de kinderen van Ds. Goddefroy en hunne vrienden.

Zondag was natuurlik de grote dag. De Avondmaalsviering geleid door Dr. Greyvenstein van Pretoria begon reeds te half-tien uur, na een korte preek over de eerste verzoeking van de Heiland in de Woestijn, Matth. 4: 3 en 4, werden door de verschillende predikanten vijf grote tafels bediend, en eindelik tegen twaalf uur beklom Ds. Goddefroy, ondersteund door enige Kerkeraadsleden, een verhoog voor de preekstoel om zijn afscheidspreek te houden. Helder en duidelik verstaanbaar sprak de jubilaris tot zijne gemeente, en veler oogen waren vochtig bij de gedachte, dat zij niet meer het Evangelie zouden hooren uit de mond van hun oude herder en leeraar. Zijn text was uit Rom. 16:24. "De genade van onzen Heere Jezus Kristus zij met u allen. Amen."—uiteenzettende, dat genade de samenvatting was van de gehele theologie van Paulus, en dat wij allen genade nodige hebben.

Ds. Vermooten van Zeerust leidde de Dankzeggings en Doopdienst, en sprak over de gelijkenis van de verontschuldigingen nadruk leggende op de gevolgen voor het eigen leven en voor de Kerk van de bede: Ik bid u houd mij voor verontschuldigd.

Ds. Brandt hield nog een dienst voor de kinderen, hen wijzende op het vijfde gebod, en aansporende om vader en moeder te eeren en aantoonende, dat een mens in elke omstandigheid des levens des Heeren werk kan doen, door getrouw te doen wat de hand vindt met alle macht en onder opzien tot God.

'S Avonds kon Ds. Goddefroy nogmaals met de gemeente samenkomen in het huis des gebeds, en gaf hij enige levens-herinneringen, waarna hem adressen werden aangeboden vanwege de gekombineerde Kerkeraad van Middelburg, Mapochsgronden en Lijdenburg, en van de Balmoral Devatsvereeniging. Ds. Brandt sprak als Voorzitter van de Algemene Kommissie der Kerk en bracht in herinnering de grote tegenstelling van 1887, toen Ds. Goddefroy hier kwam en thans, en hoe de mantel van de schouders der ouderen op de jongeren gevallen was, die nu hun roeping gevoelden de beginselen van het kristendom in de Nederduitsche Hervormde Kerk te handhaven.

Ook de dochter van de jubilaris Dr. Betsy de Moor-Goddefroy sprak een woord namens de vrouwen en moeders van de Kerk, en Ouderlingen J. H. Vorster van Middelburg en J. Coetsee van Marico, en de heer Janson van Lijdenburg, spraken de oude leeraar hartelike woorden toe.

Bij het einde van de dienst verdrongen vele oude vrienden zich rondom het verhoog, om den scheidenden leeraar een laatste handdruk te geven.

Wij vernemen, dat op Zondag morgen aan Ds. Goddefroy een beurs is overhandigd van ruim £250, en dat het plan is om zijn emeritaat aan te vragen van af 17 April a.s., de datum van zijn bevestiging als predikant van de gekombineerde gemeente van Pretoria, Middelburg en Standerton te Witfontein dertig jaren geleden.

De Konsulent der gemeente Ds. Fourie van Bronkhorstspruit was bij alle diensten en verrichtingen tegenwoordig, maar mocht op order van de Magistraat van Pretoria niet preeken of spreken tot grote teleurstelling van alle aanwezigen.

Zo eindigde een gezegende Kerkviering, waaraan de gemeente van Middelburg en alle aanwezigen nog lang zullen terugdenken.

GEBOORTE BERICHT.

Op 24 Desember 1916 werd in de pastorie van de gemeente Zwartruggens een dochter geboren. Moeder en kind zijn beiden welvarende.

Ds. en Mevrouw KUHN.

Krokodildrift,
P.K. Brakkloof,
Via Rustenburg.

DOODBERICHT.

Het heeft de Here van hemel en aarde behaagd om van ons weg te nemen ons teder geliefde oudste dochtertje, Hester Margaretha, in den ouderdom van 8 jaren 2 maanden en 18 dagen, na een smartelik lijden van een maand en 21 dagen. Diep getroffen door deze liepe wonde door God geslagen, zwijgen wij Gode, en doen zoals zij deed: het smart met geduld te dragen.

De bedroefde ouders en zusters:
LODEWICUS JOHANNES ERASMUS,
CATHARINA CORNELIA ERASMUS,
MARGARETHA MERTINA,
CATHARINA CORNELIA.

De Putten, dist. Marico,
8 Februarie 1917.

De verslagen van Kerkvieringen te Dullstroom, Standerton, Vereeniging, Nijlstroom, Krugersdorp, De la Rey, Zeerust en andere kopie moeten overstaan tot het volgende No. wegens gebrek aan plaatsruimte.